

Ergenlerde Algılanan Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ile Psikolojik İstismar Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*

Investigation of the Relationships Between Perceived Parental Academic Achievement Pressure and Psychological Abuse in Adolescents

Şerife Çamurcu, K. Büşra Kaynak Ekici

Yazar Bilgileri

Şerife Çamurcu
Arş. Gör., Ankara Yıldırım
Beyazıt Üniversitesi, Çocuk
Gelişimi,
scamurcu@aybu.edu.tr

K. Büşra Kaynak Ekici
Doç. Dr., Ankara Yıldırım
Beyazıt Üniversitesi, Çocuk
Gelişimi,
kbkaynak.ekici@aybu.edu.tr

ÖZ

İlişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda uygun örnekleme yolu ile belirlenmiş 717 ergen araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Araştırmanın verileri "Algılanan Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı Ölçeği", "Psikolojik İstismar Ölçeği" ile araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan "Demografik Bilgi Formu" kullanılarak çevrim içi olarak toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde ergenlerin algıladıkları ebeveyn akademik başarı baskısı ve psikolojik istismar düzeylerinin cinsiyet ve kardeş sayılarına göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca Algılanan Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı Ölçeği alt boyutlarından psikolojik baskı ve kısıtlama boyutlarının Psikolojik İstismar Ölçeği alt boyutlarından yıldırma/aşağılama, duygusal tepki vermeyi reddetme, reddetme/izolasyon alt boyutları arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlardan hareketle oldukça hassas bir dönemde bulunan ergenlerin ruh sağlığının korunması adına ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik istismar ve akademik başarı baskısının azaltılması önerilmektedir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Ergen
Ebeveyn akademik başarı
baskısı
Psikolojik istismar

Keywords

Adolescent
Parental academic achievement
pressure
Psychological abuse

Makale Geçmişi

Geliş: 02.11.2023
Kabul: 14.03.2024

ABSTRACT

The purpose of this study, which was conducted using the correlational survey model, is to examine the relationship between the academic achievement pressure perceived by adolescents from their parents and psychological abuse. 717 adolescents were included in the study group, which was determined by convenience sampling. The data were collected online with the "Perceived Parental Academic Achievement Pressure Scale", "Psychological Abuse Scale", and as well the "Demographic Information Form" prepared by the researcher. The data obtained from the research were analyzed using SPSS packaged software. As a result of the analyses conducted, it was found that the parental academic achievement pressure and psychological abuse levels perceived by adolescents differed significantly based on their gender and the number of siblings. In addition, it was found that there was a moderately significant relationship between the psychological pressure and restriction sub-dimensions of the perceived parental academic achievement pressure scale and the intimidation/humiliation, refusal to respond emotionally and rejection/isolation subdimensions of the psychological abuse scale. Based on the results obtained, it is recommended to reduce both psychological abuse and academic achievement pressure perceived by adolescents from their parents to protect their mental health.

* Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazarın yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiş ve 2022 Uluslararası Sağlık Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atf

Çamurcu, Ş. & Kaynak-Ekici, K. B. (2024). Ergenlerde algılanan ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *TEBD*, 22(1), 511-535. <https://doi.org/10.37217/tebd.1384957>

Giriş

Dünyanın her yerinde toplumsal gelişmelerin gerçekleşmesinde önemli bir basamak olarak addedilen eğitim sonucunda kazanılan akademik başarı, milletlerin zenginliği ve refahı için son derece önemli kabul edilmektedir. Öyle ki akademik başarı toplumsal açıdan önem arz etmesinin yanı sıra kişinin yeteneğinin bir göstergesi olarak sayılmaktadır. Bazı toplumlarda akademik başarı, üniversiteye girmek için bir ön koşul kabul edilmekte ve kişinin kariyer belirleyicisi olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle çoğu zaman ergenler, ebeveynleri tarafından akademik başarı göstermeleri için baskıya maruz kalabilmektedirler (Oyoo, Mwaura, Kinai ve Mutua, 2020). Bu noktada ergenlerin yaşamını sürdürdüğü topluma ait merkezi sınav sistemleri de ebeveynleri tarafından maruz bırakıldığı bu baskının artmasına neden olabilmektedir. Örneğin; Çin, Hindistan, Kore ve Japonya gibi uzak doğu ülkelerinde yaşayan ergenler girdikleri sınavlarda iyi performans göstermeleri için ebeveynleri tarafından ciddi düzeyde baskıya maruz bırakılabilmektedirler (Aggarwal vd., 2022; Fu, Ren ve Liang, 2022; Kumar, 2014). Benzer şekilde ülkemizde de ergenlerin akademik yaşamlarını şekillendiren ve eğitim kademeleri arasında başarıyı ölçmek için uygulanan rekabete dayalı sınav sistemleri bulunmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2022; Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], 2022). Ergenlerin çok çalışarak bu sınavlarda elde ettikleri akademik başarı ise kimi aileler tarafından evlatlık görevini yerine getirmenin ve aileyi onurlandırmanın bir yolu olarak kabul edilmesinden ötürü ebeveynler akademik başarıyı ergenlerin yaşamında vazgeçilmez bir öge olarak görebilmektedirler (Tan ve Yates, 2011).

Rekabetin yoğun olduğu ortamlarda ebeveynler çocuklarının iyi bir yaşam sürebilmeleri adına kimi zaman çocukları üzerinde kontrolcü davranışlar sergilemektedirler. Bunun yanı sıra çocuklarının daha başarılı olabilmeleri adına çocukları üzerinde baskı kurabilmektedirler (Gülbetekin ve Tunç, 2022). Alanyazında ebeveynlerin çocuklarının akademik başarı kazanmaları amacı ile sergiledikleri kontrolcü davranışlar; akademik baskı, ebeveyn baskısı, ebeveyn beklentileri gibi farklı şekillerde isimlendirilmektedir (Akhtar ve Aziz, 2011; Kaynak, Sevgili-Koçak ve Kaynak, 2021; Kim, Kim ve Min, 2012; Quach, Epstein, Riley, Falconier ve Fang, 2015). Yapılan bu araştırmada ise ilgili kavram kullanılan ölçme aracındaki ismine sadık kalınarak “ebeveyn akademik başarı baskısı” olarak benimsenmiştir. Ebeveynlerin abartılı performans beklentileri ve destekleyici olmayan geri bildirimleri ile ilişkilendirilen ebeveyn akademik başarı baskısı, ebeveynlerin yüksek veya gerçekçi olmayan beklentilerinin gerçekleştirilebilmeleri adına çocukları üzerinde uyguladığı zorlayıcı davranış ve tutumları içermektedir (Kapıkıran, 2016; Leff ve Hoyle, 1995). Bu bağlamda bünyesindeki olumsuz ebeveyn davranışları nedeniyle yaşanan ebeveyn akademik başarı baskısı kimi zaman ergenler tarafından bir stres etkeni olarak algılanabilmektedir (Kulakow, Raufelder ve Hoferichter, 2021). Öyle ki ergenlerin %25-30'unun algıladıkları ebeveyn akademik başarı baskısı sonucu yaşadıkları stres

nedeniyle depresyon, anksiyete sorunları yaşadıkları ve hatta intihar girişiminde buldukları belirlenmiştir (Endleman, Brittain ve Vaillancourt, 2021). Ergenlerin yaşadıkları ebeveyn akademik başarı baskısının bu denli olumsuz sonuçlarının bulunması ergenlerin akademik başarı baskısı kapsamında aynı zamanda ebeveynleri tarafından psikolojik istismara da maruz bırakılabildiklerini akla getirmektedir.

Günlük yaşamda sıklıkla rastlanan fakat tanımlanması oldukça zor olan psikolojik istismar kavramı, ebeveynler ya da çocuk üzerinde güç sahibi olan diğer yetişkinlerin çocuğun yetenekleri üstünde istek ve beklentiler içinde olmaları ve çocuğa karşı saldırganca davranmaları olarak tanımlanmaktadır (Polat, 2001). Bu bağlamda ebeveynlerin kasıtlı olarak çocuğun kendini değersiz görmesine ve yalnızca başkalarının ihtiyaçlarını karşıladığı takdirde değerli olduğunu hissetmesine neden olan davranışlarını içermesi nedeniyle psikolojik istismar kavramının (Leeb, Paulozzi, Simon, Melanson ve Arias, 2008) ebeveyn akademik başarı baskısı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim alanyazında olumsuz psikososyal gelişim ile ilişkilendirilen psikolojik istismarın, zararlı madde kullanımı ve intihar davranışı gibi kendine zarar verme davranışlarına neden olduğu, aynı zamanda düşük akademik başarı üzerinde de etkili olduğu dile getirilmektedir (McGuire ve Jackson, 2018; Spertus, Yehuda, Wong, Halligan ve Seremetis, 2003). Bu doğrultuda ebeveynlerin çocuklarının başarılı olması adına uyguladıkları akademik başarı baskısı ile ilişkili olduğu düşünülen psikolojik istismar yaşantılarının sözel bir saldırıdan ziyade psikolojik açıdan yıkıcılığa neden olabilecek ve süreklilik arz eden bir davranış örüntüsüne sahip olduğu ifade edilebilmektedir. Bu davranış örüntüsünde yer alan davranışlar ise; duygusal tepki vermeyi reddetme, yıldırma/aşağılama, reddetme/izolasyon, suça yöneltme başlıkları altında ele alınmaktadır (Olive, Collins ve Levitt, 2007).

İlgili alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde ebeveyn akademik başarı baskısı konusunda yapılan çalışmaların yoğunluklu olarak sınav kaygısı ile olan ilişkisine (Kapıkıran, 2020; Ritchwood, Carthron ve Decoster, 2015) odaklandığı görülmektedir. Araştırmanın bir diğer değişkeni olan psikolojik istismarın ise yoğunluklu olarak birey üzerindeki psikolojik ve davranışsal etkilerine (Kisely vd., 2018; Strathearn vd., 2020) yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda ilgili alanyazında ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki ilişki konusunda yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte araştırma amacının belirlenmesinde akademik başarının aileler tarafından iyi bir yaşam sürmek için vazgeçilmez bir öge olarak görülmesinin etkili olduğu ifade edilebilmektedir. Benzer biçimde Shafi (2020) ebeveynlerin, çocuklarının akademik başarı göstermeleri noktasında hevesli olduklarını ancak her çocuğun kendisinden beklenen başarıyı elde edemeyeceğini gözden kaçırdıklarını dile getirmektedir. Shafi (2020) ayrıca çocuklarından beklenti içerisinde olan ebeveynlerin, çoğu zaman çocuklarının hayalleri ve beğenilerini göz ardı etmekle birlikte başarı konusunda sergiledikleri aşırı isteğin çocuklarına zarar verebileceğine değinmektedir. Ebeveyn

akademik başarı baskısını, kaygı ve sıkıntı gibi olumsuz duygu durumları ile ilişkilendiren Steare, Gutierrez-Munoz, Sullivan ve Lewis (2023) da söz konusu başarı baskısının, ergenlerin psikolojik sağlıklarında şikayetlere ve problemlere neden olabileceğine değinmektedir. Bu noktadan hareketle yapılan bu araştırmada algılanan ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Belirlenen bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmaktadır:

1. Ergenlerin, ebeveynlerinden algıladıkları akademik başarı baskısı ve psikolojik istismar demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Ergenlerin, ebeveynlerinden algıladıkları akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki ilişkilerin incelendiği bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki ilişki ve bağlantıların incelenmesi amacı ile kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Bu doğrultuda gerçekleştirilen araştırmada ele alınan iki ana değişken ebeveyn akademik başarı baskısı ve psikolojik istismardır.

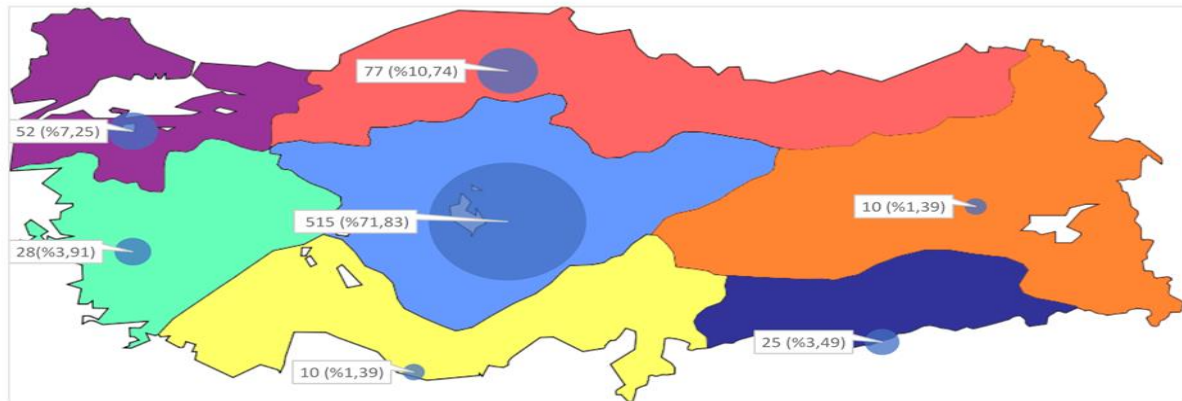
Çalışma Grubu

Çalışma grubuna ergenlerin dâhil edilmesindeki temel faktör araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına ergenlerin birincil kaynak olarak objektif bir biçimde yanıt vereceği düşüncesidir. Bu noktada ergenlerin dâhil edildiği araştırmada yer alan çalışma grubunun belirlenmesinde Covid-19 pandemisinin devam etmesi nedeni ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin çevrim içi olarak sürdürülmesi etkili olmuştur. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilme sürecinin belirsizliği seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan “uygun örnekleme” yöntemi kullanılmasına kapı aralamıştır. Uygun örnekleme yöntemi araştırmacıların kolayca ulaşabileceği bir örneklemden verilerin toplanmasını ifade etmektedir (Büyüköztürk vd., 2012). Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu Türkiye genelinde lise öğrenimlerine devam eden 14-19 yaşları arasındaki 717 ergenden oluşmaktadır. Aşağıda yer alan tabloda çalışma grubundaki ergenlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Değişkenler		N (717)	%
Cinsiyet	Kız	517	72,1
	Erkek	200	27,9
Kardeş Sayısı	1 kardeş	186	25,9
	2 kardeş	213	29,7
	3 kardeş	187	26,1
	4 veya üzeri kardeş	131	18,3
Devam Edilen Okul Türü	Meslek Lisesi	365	50,9
	Anadolu Lisesi	243	33,9
	Fen Lisesi	53	7,4
	İmam Hatip Lisesi	46	6,4
	Diğer (Güzel Sanatlar Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Spor Lisesi)	10	1,4
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul	370	51,6
	Lise	250	34,9
	Ön lisans ve üzeri	97	13,5
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	279	38,9
	Lise	297	41,4
	Ön lisans ve üzeri	141	19,7

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan ergenlerin %72,1'i kızdır. Araştırmaya dâhil olan ergenlerin kardeş sayıları birbirine yakın bir şekilde değişiklik göstermekle birlikte ergenlerin birçoğu meslek lisesinde öğrenimlerine devam etmektedir. Ergenlerin anne ve baba öğrenim durumları incelendiğinde ise annelerin babalara nazaran daha yüksek oranda ilkokul mezunu oldukları görülmektedir. Aşağıda yer alan haritada ise araştırmaya katılan ergenlerin yaşadıkları bölgelere ilişkin dağılımlara yer verilmektedir.

Şekil 1. Araştırma grubunda yer alan ergenlere ait demografik bilgiler

Şekil 1'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan ergenlerin büyük çoğunluğu İç Anadolu Bölgesi'nde yaşamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, Covid-19 pandemisinde eğitim-öğretim faaliyetlerine uzaktan devam edilmesi sebebiyle Google Forms aracılığı ile çevrim içi olarak toplanmıştır. Araştırmada veri toplama

araçları olarak “Algılanan Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı Ölçeği” ve “Psikolojik İstismar Ölçeği” ile araştırmacılar tarafından geliştirilen “Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Aşağıda veri toplama araçlarına ilişkin detaylı bilgiler sunulmaktadır:

Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği

Kaynak vd. (2021) tarafından geliştirilen ölçek, üç alt boyuttan (psikolojik baskı, kısıtlama, aşırı yüksek beklenti) oluşmaktadır. 20 maddeden oluşan ve ters madde bulunmayan ölçekten alınan puan arttıkça ergenin ebeveynlerinden algıladığı akademik başarı baskısının düzeyi de artmaktadır. 5’li Likert tipte değerlendirmeye sahip olan ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı .92’dir. Ölçeğin alt boyutları olan psikolojik baskı, kısıtlama ve aşırı yüksek beklenti için ise Cronbach Alpha değerleri sırası ile .87, .85 ve .81 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise ölçeğin geneline ilişkin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .94 olarak hesaplanırken ölçeğin psikolojik baskı, kısıtlama ve aşırı yüksek beklenti alt boyutları için bu değerler sırasıyla .87, .85 ve .88 olarak bulunmuştur.

Psikolojik İstismar Ölçeği

Arslan (2015) tarafından ergenlerin anne-babadan algıladıkları psikolojik istismarı ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Dört alt boyuttan (yıldıрма/aşağılama, duygusal tepki vermeyi reddetme, suça yöneltme, reddetme/izolasyon) oluşan ölçek 4’lü Likert yapıya sahiptir. Ters maddelerin de yer aldığı ölçekten yüksek puan alınması ergenin anne ve babadan algılamış olduğu psikolojik istismarın yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin geneline ilişkin olarak hesaplanan iç tutarlılık katsayısı .95 olmakla birlikte yıldıрма/aşağılama, duygusal tepki vermeyi reddetme, suça yöneltme ve reddetme/izolasyon alt boyutları için sırası ile .93, .89, .87 ve .83’dür. Yapılan bu çalışmada ise ölçeğin geneline ilişkin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yıldıрма/aşağılama, duygusal tepki vermeyi reddetme, suça yöneltme ve reddetme/izolasyon alt boyutları için sırası ile .89, .87, .81 ve .79 olarak belirlenmiştir.

Demografik Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan formda ergenlerin cinsiyetleri, yaşları, sınıf düzeyleri, devam ettikleri okul türü, anne-baba öğrenim durumları gibi çeşitli değişkenleri ortaya koyacak demografik sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Veri toplama sürecinin ardından ilk olarak elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği sınıanmıştır. Araştırmada 717 ergenden veri toplanması nedeniyle normallik testi için Kolmogorov-Smirnov testi tercih edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının alt boyutlarından elde edilen verilerin normal dağılım göstermediği bulunmuştur.

Tablo 2. Araştırma Verileri Dağılımının Normalliğine Yönelik Uygulanan Kolmogorov – Smirnov Normal Dağılım Testi Sonuçları

	<i>İstatistik</i>	<i>p</i>
Yıldırma/Aşağılama	.266	.000
Duygusal Tepki Vermeyi Reddetme	.110	.000
Suçta Yönelme	.305	.000
Reddetme/İzolasyon	.183	.000
Psikolojik Baskı	.066	.000
Kısıtlama	.056	.000
Aşırı Yüksek Beklenti	.120	.000

Verilerin normal dağılmaması neticesinde ise yapılması gerekli olan analizler, parametrik olmayan testler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkisiz iki örneklemin ilgili değişken açısından farklılık gösterip göstermediğini test etmek için Mann Whitney U Testi, ikiden fazla sayıdaki örneklem grubunun ilgili değişken açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla ise Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Öte yandan iki değişken arasındaki ilişkiyi açıklamak için ise Sperman Brown Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır (Büyüköztürk vd., 2012).

Etik Konular

Araştırmaya başlamadan önce Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan etik kurul onayı (Tarih: 20.05.2021, Karar No: 14.06.2021, 72) alınmıştır. Etik kurul onayı alındıktan sonra ergenler ve ebeveynlerine araştırmaya dâhil olabilmeleri adına araştırmanın amacı, katılım ve ayrılma koşullarının net bir biçimde açıklandığı “Aydınlatılmış Onam Formu” iletilmiştir. Google Forms aracılığı ile gönderilen onam formunu onaylayan katılımcıların yanıtları araştırmaya dâhil edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın problemleri doğrultusunda yapılan analizler neticesinde elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Bu bağlamda öncelikli olarak ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları ebeveyn akademik başarı baskısı ve psikolojik istismarın demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen analiz sonuçları aşağıda yer alan tablolar ile ifade edilmektedir.

Tablo 3. Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Algıladıkları Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ile Psikolojik İstismar Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

		<i>Grup</i>	<i>n</i>	<i>Sıra Ortalaması</i>	<i>Sıra Toplamı</i>	<i>U</i>	<i>P</i>
Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı	Psikolojik Baskı	Kız	504	349,00	175898,00	48638,000	.917
		Erkek	194	350,79	68053,00		
	Kısıtlama	Kız	510	345,75	177354,00	47049,000	.158
		Erkek	198	371,88	73632,00		
	Aşırı Yüksek Beklenti	Kız	507	340,96	172867,00	44089,000	.016*
		Erkek	197	382,20	75293,00		

Psikolojik İstismar	Yıldırma / Aşağılama	Kız	509	339,83	172972,50	43177,500	.003*
		Erkek	196	387,21	75892,50		
Duygusal Tepki Vermeyi Reddetme	Kız	509	355,10	180746,00	49322,000	.737	
	Erkek	197	349,37	68825,00			
Suça Yönelme	Kız	509	348,42	77347,00	47552,000	.220	
	Erkek	198	368,34	72931,00			
Reddetme/İzolasyon	Kız	514	347,47	78598,00	46243,000	.068	
	Erkek	197	378,26	74518,00			

*p<.05

Tablo 3'te ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği ile Psikolojik İstismar Ölçeği'nin alt boyutlarından aldıkları puanların ergenlerin cinsiyetleri göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği aşırı yüksek beklenti alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunduğu ve bu farklılığın erkek ergenler lehine olduğu belirlenmiştir. Buna göre erkek ergenler aşırı yüksek beklenti anlamında ebeveynlerinin kendilerinden daha yüksek beklenti içerisinde olduklarını düşünmektedir. Benzer şekilde Psikolojik İstismar Ölçeği'nin yıldırma/aşağılama alt boyutunda da cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunduğu ve bu farklılığın erkekler lehine olduğu belirlenmiştir. Bu da erkek ergenlerin kızlara kıyasla ailelerinin daha çok kendilerini aşağıladıklarını düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Ergenlerin Kardeş Sayıları ile Algıladıkları Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Psikolojik İstismar Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

	<i>Kardeş Sayısı (r)</i>	
Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı	Psikolojik Baskı	.017
	Kısıtlama	.148**
	Aşırı Yüksek Beklenti	.049
Psikolojik İstismar	Yıldırma /Aşağılama	.063
	Duygusal Tepki Vermeyi Reddetme	-.108**
	Reddetme / İzolasyon	.098**
	Suçta Yönelme	.125**

*p<.05, **p<.001

Tablo 4'te ergenlerin sahip oldukları kardeş sayıları ile algıladıkları ebeveyn akademik başarı baskısı ve psikolojik istismar arasındaki ilişkilerin ortaya konulmasına yönelik Spearman Korelasyonu testi sonuçlarına yer verilmektedir. Yapılan analiz neticesinde Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği'nin alt boyutlarından kısıtlama ile kardeş sayısı arasında düşük düzeyde pozitif yönde ($r=.148$, $p<.001$) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre ergenlerin kardeş sayıları arttıkça daha çok kısıtlandıklarını düşündüklerini söylemek mümkündür. Ergenlerin psikolojik istismar bağlamında algıladıkları duygusal tepkiyi vermeyi reddetme ile kardeş sayıları arasında ise düşük düzeyde negatif yönde ($r=-.108$, $p<.001$); reddetme/izolasyon ($r=.098$, $p<.001$) ve suçta yönelme ($r=.125$, $p<.001$) ile kardeş sayısı arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişkilerin bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Ergenlerin Anne ve Baba Öğrenim Düzeylerine Göre Algıladıkları Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ile Psikolojik İstismar Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

		Anne Öğrenim Durumu			Baba Öğrenim Durumu				
		Sıra Ortalaması	sd/ χ^2	p	Sıra Ortalaması	sd/ χ^2	p		
Algılanan Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı	Psikolojik Baskı	İlkokul (356)	346,36	2/3,390	.184	İlkokul (268)	354,15	2/5,538	.764
		Lise (246)	367,11			Lise (291)	342,89		
		Ön Lisans ve üzeri (96)	327,16			Ön Lisans ve üzeri (139)	354,38		
	Kısıtlama	İlkokul (363)	365,81	2/5,641	.060	İlkokul (273)	371,86	2/4,669	.097
		Lise (248)	355,17			Lise (295)	351,71		
		Ön Lisans ve üzeri (97)	310,47			Ön Lisans ve üzeri (140)	326,52		
	Aşırı Yüksek Beklenti	İlkokul (361)	351,53	2/4,094	.129	İlkokul (271)	358,64	2/1,844	.398
		Lise (248)	367,23			Lise (294)	344,46		
		Ön Lisans ve üzeri (95)	317,74			Ön Lisans ve üzeri (139)	343,88		
Psikolojik İstismar	Yıldıрма / Aşağılama	İlkokul (364)	356,59	2/2,985	.611	İlkokul (275)	355,80	2 / .102	.950
		Lise (244)	345,57			Lise (290)	351,75		
		Ön Lisans ve üzeri (97)	363,25			Ön Lisans ve üzeri (140)	350,10		
	Duygusal Tepki Vermeyi Reddetme	İlkokul (363)	342,61	2/3,125	.210	İlkokul (272)	335,95	2 / 3,301	.192
		Lise (248)	358,31			Lise (295)	364,75		
		Ön Lisans ve üzeri (95)	382,57			Ön Lisans ve üzeri (139)	363,98		
	Suça Yönelme	İlkokul (365)	354,92	2/ .193	.908	İlkokul (276)	359,83	2 / .432	.806
		Lise (247)	351,37			Lise (291)	352,45		
		Ön Lisans ve üzeri (96)	360,95			Ön Lisans ve üzeri (141)	348,30		
Reddetme / İzolasyon	İlkokul (366)	365,56	2/1,931	.381	İlkokul (275)	367,87	2 / 1,722	.423	
	Lise (249)	342,60			Lise (297)	345,83			
	Ön Lisans ve üzeri (96)	254,30			Ön Lisans ve üzeri (139)	354,23			

*p<.05

Tablo 5'te ergenlerin, anne ve baba öğrenim düzeylerine göre algıladıkları ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar algı düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik bulgular sunulmaktadır. Buna göre elde edilen sonuçlar anne ve baba öğrenim durumlarının ergenlerin algıladıkları ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar düzeylerinde anlamlı farklılık yaratmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Ergenlerin Ebeveynlerinden Algılamış Oldukları Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ile Psikolojik İstismar Düzeyleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

		1	2	3	4	5	6	7
Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı	1.Psikolojik Baskı	1	.712**	.806**	.307**	-.350**	.027	.311**
	2.Kısıtlama		1	.639**	.338**	-.440**	.126**	.370**
	3. Aşırı Yüksek Beklenti			1	.238**	-.240**	.033	.232**
Psikolojik İstismar	4.Yıldıрма /Aşağılama				1	-.530**	.463**	.690**
	5.Duygusal Tepki Vermeyi Reddetme					1	-.220**	-.562**
	6.Suçta Yönelme						1	.423**
	7.Reddetme / İzolasyon							1

*p<.05, **p<.01

Ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar algıları arasındaki ilişkilere bakıldığında psikolojik baskı ile yıldırma/aşağılama ($r=.307$, $p<.001$) ve reddetme/izolasyon ($r=.311$, $p<.001$) arasında pozitif yönlü, duygusal tepki vermeyi reddetme ($r=-.350$, $p<.001$) arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişkiler bulunduğu belirlenmiştir. Algılanan ebeveyn akademik başarı baskısı alt boyutlarından kısıtlama ile psikolojik istismarın alt boyutlarından yıldırma/aşağılama ($r=.338$, $p<.001$) ve reddetme/izolasyon ($r=.370$, $p<.001$) ile orta düzeyde, suç yönelme ($r=.126$, $p<.001$) ile düşük düzeyde pozitif yönlü, duygusal tepki vermeyi reddetme arasında ise ($r=-.440$, $p<.001$) orta düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Son olarak algılanan ebeveyn başarı baskısının alt boyutlarından aşırı yüksek beklenti ile psikolojik istismar alt boyutlarından yıldırma/aşağılama ($r=.238$, $p<.001$) ve reddetme/izolasyon ($r=.232$, $p<.001$) arasında pozitif yönlü, duygusal tepki vermeyi reddetme arasında ise ($r=-.240$, $p<.001$) negatif yönlü düşük düzeyde korelasyonlar olduğu belirlenmiştir.

Tartışma

Ergenlerin algıladıkları ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma Türkiye genelinden 717 ergenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Uygun örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmadaki veriler pandemi döneminden ötürü çevrim içi olarak toplanmıştır. Bunun bir sonucu olarak araştırmaya dâhil edilen ergenlerin belirli özellikler açısından dengeli dağılmadığı ve görece daha homojen bir grup oluşturduğu dikkat çekmiştir. Bu durum, araştırmanın önemli bir sınırlılığını oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular bu kapsamda değerlendirilerek ele alınmıştır. Yapılan araştırmada ilk olarak ergenlerin algıladıkları Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı Ölçeği aşırı yüksek beklenti alt boyutunun erkek ergenler lehine anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu doğrultuda erkek ergenlerin kızlara nazaran daha yüksek aşırı yüksek beklenti algısına sahip olmalarında yaşadıkları kültürün ve sahip oldukları ailevi değerlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Öyle ki Türk kültüründe halen kimi aileler soyun devamlılığının erkek çocuk tarafından sağlandığını düşünmelerinin yanı sıra erkek çocuklarını yaşlılık dönemlerinde kendilerinin her türlü ihtiyacını sağlamakla yükümlü bir kaynak olarak görmektedirler. Bu bağlamda aileler, erkek çocuklarını bir yatırım aracı olarak gördüklerinden erkek çocuklarına kız çocuklarına nazaran daha çok maddi ve manevi yatırım yapmaktadırlar (Sezer, 2010). Aileler, bu düşüncelerinden ötürü yaptıkları yatırımların karşılığında erkek çocuklarından daha fazla beklenti içerisine girebilmektedirler. Alanyazın incelendiğinde yapılan araştırma ile benzer şekilde erkek ergenlerin kız ergenlere göre daha fazla aşırı yüksek beklenti algısına sahip olduklarını ortaya koyan çalışmaların bulunduğu görülmektedir (Amado, Sánchez-Oliva, González-Ponce, Pulido-González ve Sánchez-Miguel, 2015; Lu, Nie ve Sousa-Poza, 2021).

Yapılan araştırma sonucunda Psikolojik İstismar Ölçeği yıldırma/aşağılama alt boyutunun erkek ergenler lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Erkeklerin kızlara göre cinsiyet rollerini geleneksel algılama düzeyleri daha yüksektir (Kantoğlu, Yurteri-Çetin ve Erdoğan, 2018). Bu bağlamda toplumun duygusal açıdan kendilerini ifade etme noktasında erkekler için daha katı kuralları bünyesinde barındırması nedeniyle erkekler daha yüksek psikolojik istismar algısına sahip olabilmektedirler (Chen, Ji ve Jiang, 2022). Arslan (2015) ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik istismarı belirlemek için gerçekleştirdiği çalışmasında erkek ergenlerin daha fazla psikolojik istismar algıladıkları sonucuna erişmiştir. Benzer şekilde Kumar, Kar ve Kumar da (2019) yaptıkları çalışma sonucunda erkek çocukların kızlara kıyasla daha fazla psikolojik istismara maruz kaldıkları sonucuna ulaşmakla birlikte psikolojik istismarın kültürel normlardan belirtmektedirler. Öte yandan yapılan araştırmada elde edilen bulgunun aksine kızların erkeklerden daha çok psikolojik istismar algısına sahip olduğunu belirten çalışmalar (Al-Eissa vd., 2016; Tarafa, Mamaru ve Tesfaye, 2015) ile psikolojik istismar algı düzeyinin cinsiyetlere göre anlamlı farklılık göstermediğini belirten çalışmaların (Meinck, Cluver, Boyes ve Loening-Voysey, 2016; Öncü, Kurt, Esenay ve Özer, 2012) da ilgili alanyazında yer aldığı görülmektedir.

Araştırma sonucunda ergenlerin algıladıkları Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı Ölçeği kısıtlama alt boyutu ile kardeş sayıları arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Gülbetekin ve Tunç (2022) tarafından yapılan çalışmada da kardeş sayısı arttıkça ebeveyn akademik başarı baskısının arttığı ifade edilmektedir. Ebeveynler çocuklarından bekledikleri sorumluluklar ve ahlaki değerlerin onların kontrol edilmeleri sonucunda kazanılacağını düşündüklerinden çocuklarına yönelik kısıtlayıcı davranışlar sergileyebilmektedirler (Öngider, 2006). Bununla birlikte gerçekleştirilen bu araştırmada kardeş sayısı ile ergenlerin psikolojik istismar algılarına dair ilişki incelendiğinde, ergenlerin kardeş sayıları ile duygusal tepki vermeyi reddetme algıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken suça yöneltme ve reddetme/izolasyon algıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Paavilainen, Astedt-Kurki, Paunonen-Ilmonen ve Laippala (2001) yaptıkları çalışmada sağlıklı aile olarak nitelendirilen "sıradan" ailelerde daha az sayıda çocuğun yer aldığını belirtmektedirler. Nitekim Bayramlar, Kumbas, Çam ve Keskin (2009) araştırmalarında ergenlerin sahip oldukları kardeş sayısındaki artışa bağlı olarak ailedeki rollerin sağlıklı bir biçimde işlediğini ortaya koymaktadır. Özyürek ve Tezel-Şahin (2005) de çocuk sayısındaki artışa bağlı biçimde ebeveynlerin çocuklarına yönelik demokratik tutumlarında azalma olduğunu dile getirmektedirler. Söz konusu azalmanın çocuk sayısındaki artışa paralel bir biçimde artan bakım yükü sonucunda gerçekleştiğini ve ebeveynlerin çocuklarına karşı sabırlı davranmakta güçlük çektiklerini belirtmektedirler. Bu bilgiler doğrultusunda aile içerisindeki psikolojik istismar yaşantılarının çocuk sayısındaki artmaya paralel olarak artış gösterebileceği düşünülmektedir.

Araştırmada, ergenlerin ebeveyn akademik başarı baskısı düzeylerinin anne öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Lam ve Ducreux (2013) tarafından yapılan araştırmada da ebeveyn akademik başarı baskısının anne öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtilmektedir. Bu noktada elde edilen sonuçta anne öğrenim düzeylerinin dengeli bir biçimde dağılmamasının etkili olduğu düşünülmektedir. Anne öğrenim durumu ile benzer biçimde ergenlerin ebeveyn akademik başarı baskısı algı düzeylerinin baba öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Mevcut sonucun elde edilmesinde babaların çocuklarının eğitimleri noktasında annelere kıyasla daha az sorumluluk almalarının etkili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Kutluana ve Şahan (2021) araştırmalarında, babaların çocuklarıyla günlük en fazla iki saat zaman geçirdiklerini belirtmeleri bu düşünceye dayanak oluşturmaktadır. Akademik başarı baskısı ile benzer şekilde anne öğrenim düzeylerinin ergenlerin psikolojik istismar algı düzeyleri üzerinde anlamlı farklılığa neden olmadığı belirlenmiştir. İlgili alanyazında bu bulgu ile benzer sonuçları olan çalışmalar (Rafaiee, Mohseni ve Akbarian, 2021; Viduoliene, 2019) bulunmaktadır. Benzer şekilde baba öğrenim düzeyleri ergenlerin algıladıkları psikolojik istismar düzeyleri üzerinde anlamlı farklılığa neden olmamıştır. İlgili alanyazında baba öğrenim düzeyinin anlamlı farklılık yaratmadığına ilişkin benzer çalışmalar olduğu (Buldu, 2021; Rafaiee vd., 2021) görülmektedir. İlgili alanyazında benzer çalışmalar olsa da her iki sonucun ortaya çıkmasında öncelikli olarak anne ve babaların öğrenim düzeylerinin dengeli dağılmamasının etkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte babalar maddi olanakların devamlılığını sağlamak amacı ile çalışma hayatında daha aktif olmaktadır. Söz konusu durum neticesinde babalar çocukları ile yeteri kadar vakit geçirememektedirler (Buldu, 2021). Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada yer alan babaların çocuklarıyla zaman geçirmelerindeki engellerden birinin iş yoğunluğu olduğunu belirtmeleri de bu duruma bir örnek teşkil etmektedir.

Ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği psikolojik baskı alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği yıldırma/aşağılama alt boyutundan aldıkları puanlar arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. UNICEF (2010) tarafından yapılan “Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet” adlı çalışmada elde edilen bulgular bu sonucu destekleyici niteliktedir. Çalışmaya dâhil edilen çocukların %51’i psikolojik istismara maruz kaldıklarını belirtmekte ve ebeveynleri tarafından kendilerine uygulanan en yaygın psikolojik istismar yönteminin dersler nedeniyle baskı görmek olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca anneleri tarafından psikolojik istismara maruz bırakılan çocukların çoğunlukla azar ve hoşlarına gitmeyen ifadeler kullanılmasından ötürü yoğun bir üzüntü duyduklarını belirtmeleri de yıldırma/aşağılama boyutunun çocukları ne denli etkilediğinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği psikolojik baskı alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği duygusal tepki vermeyi reddetme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ay-Yüzügüldü ve Ülküer (2023) tarafından yapılan araştırma neticesinde baskıcı tutumu benimseyen ebeveynlerin duygusal istismara ilişkin farkındalık düzeyinin diğer ebeveynlik tutumu sergileyen ebeveynlere kıyasla daha az olduğu ifade edilmektedir. Üstündağ (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise ebeveynlerin duygusal istismara neden olabilecek davranışlar sergilemelerindeki temel etmenlerden birisinin çocuklarını disipline etmek olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte çocuklarının kendilerinden beklenenleri yapmakla görevli olduğunu belirten ebeveynlerin, çocukları ödev yapmadıklarında öfkelenmeleri ve bu doğrultuda duygusal istismara sebep olabilecek davranış göstermeleri araştırma bulgularını destekleyici niteliğe sahiptir.

Yapılan çalışmada, ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği psikolojik baskı alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği reddetme/izolasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda Büyükşahin-Çevik ve Atıcı (2008) tarafından yapılan çalışmada yer alan ergenlerin yarısından fazlasının arkadaşlık ilişkilerine ebeveynlerinin müdahale ettiklerini belirtmesi ebeveynlerin reddetme/izolasyon davranışlarını doğal karşıladıklarını göstermektedir. Ayrıca Karataş, Sertelin-Mercan ve Düzen (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da ergenlerin ebeveynleri ile en sık çatışma yaşadığı konulardan birinin ders çalışma süresi olduğu ve yaklaşan sınavlar nedeniyle baskı yaşadıkları belirtilmektedir. Bunun yanı sıra ergenlerin yaşamlarında en sık müdahale edilen konulardan bir diğerini ise arkadaşlık ilişkileridir. Söz konusu çalışmada ergenlerin ebeveynleri ile yaşadıkları bu çatışmaların yaklaşık bir asırdır değişmediğine değinilmesi de elde edilen bulgunun aslında beklenen bir durum olarak nitelendirilebileceğini göstermektedir.

Ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği kısıtlama alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği yıldırma/aşağılama alt boyutundan aldıkları puanlar arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Oltulu (2019) tarafından yapılan çalışmada yer alan bazı çocuklar ders çalışmaları hususunda ebeveynleri tarafından sürekli bir biçimde gözetim altında olduklarını ve ders çalışmaları karşılığında yapmak istedikleri şeyler için izin alabildiklerini belirtmektedirler. Bu noktada ebeveynlerin akademik başarıyı iyi bir hayat için zemin olarak gördükleri ifade edilebilmektedir. Örneğin Çin'de düşük sosyoekonomiye sahip aileler, çocuklarının yalnızca çok çalışarak elde ettikleri akademik başarı ile geleceklerini değiştirebileceğine inanmaktadırlar (Zimmer-Gembeck vd., 2023). Söz konusu bu inanç ise kimi zaman ebeveynlerin, çocukları üzerinde yıldırma/aşağılama boyutunda değerlendirilebilecek davranışlar sergilemelerine ve ders çalışmaları dışındaki faaliyetleri kısıtlamalara neden olabilmektedir. Nitekim Kaplan Annelik

kavramı ile ön plana çıkan Chua (2016) da kitabında çocuklarına karşı oldukça talepkar ve kısıtlayıcı olduğunu belirtmekle birlikte kimi zaman sert davranmasının onları gelecekteki yaşamlarına hazırladığını ifade etmektedir.

Ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği kısıtlama alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği reddetme/izolasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. İlgili sonucun elde edilmesinde çocuğunun başarısını arttırmak adına akademik olmayan faaliyetlerin ebeveynler tarafından sınırlandırılmasının etkili olduğu akla gelmektedir. Oltulu'nun (2019) araştırmasına katılan ebeveynlerin yaklaşık olarak üçte biri çocuklarının arkadaşlarına 'hayır' demeleri gerektiğini savunmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgu, ebeveynlerin başarılı olmaları amacı ile çocuklarını kısıtladıklarını ve çocuklarının arkadaşlık ilişkilerine müdahil olduklarını göstermektedir. Bu bağlamda mevcut araştırmada olduğu gibi çocuğun arkadaşlarıyla olan ilişkisini kısıtlama ergende reddetme/izolasyon algısına neden olabilmektedir.

Yapılan araştırmada, ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği kısıtlama alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği suça yöneltme alt boyutundan aldıkları puanlar arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Arthur (2005) ailenin suç işleme ya da işlememe önemli bir etki olarak görüldüğünü ifade ederken; Nisar, Ullah, Ali ve Alam'ın (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ergenlerin büyük bir çoğunluğu işledikleri suçlardan arkadaşlarını sorumlu tutmaktadırlar. Bu noktada ergenlerin ebeveynlerinin eğitime devam etmeleri adına kısıtlayıcı davranışlarda bulunmalarına karşılık bağımsız bir birey olduklarını ispatlamak adına suça yönelen davranışlar sergiledikleri ve bu durumdan ebeveynlerini sorumlu tuttıkları düşünülmektedir. Nitekim Tekgöz-Obuz (2019) tarafından suça yönelmiş çocuklar ve aileleri ile yapılan çalışmadaki suçlu bireylerin aile içerisinde ebeveynleri dışındaki başka üyeleri rol model olarak suça yönelindikleri, ebeveynlerin ise okulu suçtan alıkoyan bir yer olarak gördüklerini belirtmeleri de öne sürülen çıkarımı desteklemektedir.

Yapılan araştırmada, ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği kısıtlama alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği alt boyutlarından duygusal tepki vermeyi reddetme puanları arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir. İlgili sonucun elde edilmesinde ergenin istek ve ihtiyaçlarını ön plana alan ebeveynlerin, çocuklarının duygu ve düşüncelerini önemseyerek çocuklarına yönelik kısıtlayıcı davranışlar göstermekten kaçınıyor olmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Güngör (2021) tarafından yapılan çalışmada motivasyon desteği kategorisinde yer alan ebeveyn görüşleri istek ve ihtiyaçları önemsenen ergenlerin özgürlüklerini kısıtlayıcı ebeveyn davranışlarına maruz kalmadıklarına bir örnek teşkil etmektedir.

Araştırmada ayrıca ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği aşırı yüksek beklenti alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği duygusal tepki vermeyi reddetme puanları arasında düşük düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010) tarafından yapılan araştırmada, okul idarecileri ve öğretmenleri ile iletişime geçen ebeveynlerin çoğunluklu olarak başarılı öğrencilerin ebeveynleri olduğunun belirtilmesi de araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Kulakow vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise babaların düşük başarıya sahip öğrenciler için annelerin ise yüksek başarıya sahip öğrenciler için daha sorumlu görüldüğü ifade edilmektedir. Bu bağlamda ebeveynlerin, başarılı olmasını istedikleri çocuklarının ihtiyaçlarını önemseyerek bu yönde gerekli davranışlarda buldukları anlaşılabilmektedir.

Yapılan araştırmada, ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği aşırı yüksek beklenti alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği yıldırma/aşağılama alt boyutundan aldıkları puanlar arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir. Demirezen ve Akhan (2013) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin akademik başarı göstermeleri adına ebeveynleri tarafından sözel müdahaleye maruz bırakılıyor oluşları araştırma sonucunda elde edilen bulgu ile örtüşmektedir. Hindistan eğitim sisteminde yer alan sınıf başarı sıralamasına değinen Deb, Strodl ve Sun (2015) söz konusu uygulamanın ebeveynler tarafından ciddiye alınarak çocuklarını sınıfın en başarılı öğrencisi ile karşılaştırmaları sonucunda kendi çocuklarını eleştirdiklerini ifade etmektedirler. Bu bağlamda elde edilen sonuçta ebeveyn beklentilerinin etkili olduğu görülebilmektedir.

Yapılan araştırmada son olarak ergenlerin Algılanan Ebeveyn Başarı Baskısı Ölçeği aşırı yüksek beklenti alt boyutundan aldıkları puanlar ile Psikolojik İstismar Ölçeği reddetme/izolasyon alt boyutundan aldıkları puanlar arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu doğrultuda, ebeveynlerin çocuklarından yüksek beklentiler içerisinde olmaları neticesinde onların sosyal yaşamlarını engelleyici davranış sergileme eğilimine girdikleri ifade edilebilmektedir. Sarıkaya (2019) tarafından yapılan araştırmada yer alan çocuklar ebeveynlerinin ders çalışma noktasında kendilerine telkinde bulduklarını ve sosyal yaşamlarına müdahale ettiklerini belirtmektedirler. Shen ve French (2024) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise Çinli ergenlerin kendilerine benzer şekilde başarılı veya daha başarılı akranlarla arkadaş olmayı tercih ettikleri ifade edilmektedir. Araştırmada ebeveynlerinin fedakarlıklarına karşılık onları onurlandırmak adına ergenlerin akademik başarı kazanmak için motive oldukları belirtilmektedir. Çünkü çocuk bağlı olduğu kültür neticesinde akademik başarı hakkında ebeveynleri ile aynı görüşlere sahiptir (Mansell, 2011). Bu noktada akademik başarı için gösterilen ebeveyn fedakarlıkları çocuğun kendi kendini sosyal izole etmesine neden olabilmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak yapılan araştırmada ebeveyn akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda üniversiteye giriş sınavı gibi büyük bir zorluk ile karşı karşıya olan ergenlerin ebeveynlerinden algıladıkları akademik başarı baskısının dozu arttıkça algıladıkları psikolojik istismar düzeyinin de arttığı ifade edilebilmektedir. Bununla birlikte ergenlerin sahip oldukları cinsiyet ve kardeş sayılarının ergenlerin hissettikleri akademik başarı baskısı ve psikolojik istismar üzerinde anlamlı farklılığa neden olduğu belirlenmiştir. Tüm bu anlamlı farklılıklara rağmen gerçekleştirilen bu araştırmanın en önemli sonucu ergenlerin algıladıkları akademik başarı baskısı ile psikolojik istismar arasındaki pozitif yönlü ilişkilerin varlığının tespit edilmesidir. İlgili araştırma konusunda gerçekleştirilen alanyazın incelemesi sonucunda psikolojik istismarın ağırlıklı bir biçimde diğer istismar türleri ile yapılan çalışmalara dâhil edildiği görülmüştür. Benzer bir biçimde akademik başarı baskısının da çoğunlukla test kaygısı ve kariyer seçimi ile ilişkilendirildiği fark edilmiştir. Bu doğrultuda psikolojik istismar ve ebeveyn başarı baskısına ilişkin daha kapsamlı çalışmalar yapılması önerilmektedir. Öte yandan araştırmada kullanılan verilerin çevrim içi bir biçimde toplanması sonucunda araştırmanın çalışma grubunda çoğunlukla meslek lisesinde öğrenim gören ergenler yer almaktadır. Bu bağlamda gelecekte yapılacak olan çalışmalarda diğer lise türleri ile meslek lisesi arasında homojen bir dağılım sağlanması önerilmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin farklı bölgelerinden gelen gençlerin de yapılması planlanan araştırmalara dâhil edilmesi önem arz etmektedir.

Son olarak yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, ergenlerin akademik başarı göstermeleri adına maruz kaldıkları psikolojik istismar yaşantılarının önlenmesi için ulusal eğitim sisteminde düzenlemeler yapılarak ailelere ve ergenlere rehberlik servisleri tarafından psikolojik destek sağlanması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Aggarwal, P., Ortiz, S., Jain, A., Velkoff, L., George, T., Smith, A. & Raval, V. V. (2022). Examining the factor structure of the Interpersonal Needs Questionnaire among college students in India and the United States. *Suicide & Life-Threatening Behavior*, 52(1), 110–120. <http://doi:10.1111/sltb.12809>
- Akhtar, Z. & Aziz, S. (2011). The effect of peer and parent pressure on the academic achievement of university students. *Language in India*, 11(6), 254-265. https://www.researchgate.net/publication/231582200_The_Effect_of_Peer_and_Parent_Pressure_on_the_Academic_Achievement_of_University_Students sayfasından erişilmiştir.
- Al-Eissa, M. A., Saleheen, H. N., AlMadani, S., AlBuhairan, F. S., Weber, A., Fluke, J. D. & Casillas, K. L. (2016). Determining prevalence of maltreatment among children in the Kingdom of Saudi Arabia. *Child: Care, Health and Development*, 42(4), 565-571. <https://doi.org/10.1111/cch.12325>

- Amado, D., Sánchez-Oliva, D., González-Ponce, I., Pulido-González, J. J. & Sánchez-Miguel, P. A. (2015). Incidence of parental support and pressure on their children's motivational processes towards sport practice regarding gender. *PLoS One*, 10(6), 1-14. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0128015>
- Ay-Yüzügüldü, M. & Ülküer, N. (2023). Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları ile çocuk istismarı ve ihmali hakkında bilgi ve farkındalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 23(1), 1-21. <https://doi.org/10.54961/uobild.1281126>
- Arslan, G. (2015). Psikolojik istismar ölçeği (PİÖ) geliştirme çalışması: Ergenlerde psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 727-738. <https://doi.org/10.14686/buefad.v4i2.5000146983>
- Arthur, R. (2005). Punishing parents for the crimes of their children. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 44, 233-253. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2311.2005.00370.x>
- Bayramlar, K., Kumbas, H., Çam, O. & Keskin, G. (2009). Bir grup ergenin aile işlevlerinin değerlendirilmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 8(1), 29-39. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/573107> sayfasından erişilmiştir.
- Buldu, P. (2021). *Tam aileye ve tek ebeveynli aileye sahip ergenlerin algıladıkları psikolojik istismar düzeylerinin, kendine zarar verme davranışlarının ve başa çıkma becerilerinin karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyükşahin-Çevik, G. & Atıcı M. (2008). Lise 3. sınıf öğrencilerinin arkadaşlık ilişkilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 35-50. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50436> sayfasından erişilmiştir.
- Chen, C., Ji, S. & Jiang, J. (2022). Psychological abuse and social support in Chinese adolescents: The mediating effect of self-esteem. *Frontiers in Psychology*, 13, 1-8. <https://doi:10.3389/fpsyg.2022.852256>
- Chua, A. (2016). *Kaplan annenin zafer marşı*. İstanbul: Aura Yayınevi.
- Deb, S., Strodl, E. & Sun, J. (2015). Academic stress, parental pressure, anxiety, and mental health among Indian high school students. *International Journal of Psychology and Behavioral Sciences*, 5(1), 26-34. <https://doi.org/10.5923/j.ijpbs.20150501.04>
- Demirezen, S. & Akhan, N. E. (2013). İlköğretim öğrencilerinin ders çalışma üzerine algıları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 169-183. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/149904> sayfasından erişilmiştir.

- Endleman, S., Brittain, H. & Vaillancourt, T. (2021). The longitudinal associations between perfectionism and academic achievement across adolescence. *International Journal of Behavioral Development*, 46(2), 91-100. <https://doi.org/10.1177/01650254211037400>
- Erdoğan, Ç. & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin Eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 99-431. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108223> sayfasından erişilmiştir.
- Fu, Y., Ren, W. & Liang, Z. (2022). Perceived academic stress and depressive symptoms among Chinese adolescents: A moderated mediation analysis of overweight status. *Journal of Affective Disorder*, 296, 224-232. <https://doi:10.1016/j.jad.2021.09.060>
- Gülbetekin, E. & Tunç, Y. (2022). Lise öğrencilerinin ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ile akademik güdülenmesi arasındaki ilişki. *Turkish Journal of Child Adolescent Mental Health*, 29(3), 174-188. <http://doi:10.4274/tjcamh.galenos.2021.86658>
- Güngör, C. (2021). Ortaokul öğrencilerinin LGS hazırlık sürecine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 171-200. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1580698> sayfasından erişilmiştir.
- Kantoğlu, A., Yurteri-Çetin, N. & Erdoğan, A. (2018). Ergenlerde toplumsal cinsiyet algılarının sosyodemografik özelliklere göre değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 10(2), 175-187. <https://doi:10.18521/ktd.368702>
- Kapıkıran, Ş. (2016). Ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ölçeğinin psikometrik değerlendirmeleri ve yapısal geçerlik: Ortaokul ve lise öğrencileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 62-83. <https://doi.org/10.12984/eed.07848>
- Kapıkıran, Ş. (2020). Ergenlerde ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ile sınav kaygısı arasındaki ilişkide dayanıklılığın aracı rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 409-430. <http://doi:10.9779/pauefd.521230>
- Karataş, S., Sertelin-Mercan, Ç. & Düzen, A. (2016). Ergenlerin ebeveyn ilişkilerine yönelik algıları: Nitel bir inceleme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(36), 237-257. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645231>
- Kaynak, S., Sevgili-Koçak, S. & Kaynak, Ü. (2021). Measuring adolescents' perceived parental academic pressure: A scale development study. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 42, 1477-1489. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01347-w>
- Kim, T., Kim, G. & Min, H. (2012). Parenting beliefs and achievement pressure of Korean mothers with five to seven year old children according to child's gender, mother's education level, and

- employment status. *International Journal of Human Ecology*, 13(2), 15-25. <https://doi.org/10.1177/1476718X18775759>
- Kisely, S., Abajobir, A., Mills, R., Strathearn, L., Clavarino, A. & Najman, J. (2018). Child maltreatment and mental health problems in adulthood: Birth cohort study. *The British Journal of Psychiatry*, 213(6), 698-703. <https://doi:10.1192/bjp.2018.207>
- Kulakow, S., Raufelder, D. & Hoferichter, F. (2021). School-related pressure and parental support as predictors of change in student stress levels from early to middle adolescence. *Journal of Adolescence*, 87, 38-51. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.12.008>
- Kumar, V. (2014). Determinants of psychological stress and suicidal behavior in Indian adolescents: a literature review. *Journal of Indian Association for Children and Adolescent Mental Health*, 10(1), 47-68. <https://doi:10.1177/0973134220140104>
- Kumar, M. T., Kar, N. & Kumar, S. (2019). Prevalence of child abuse in Kerala, India: An ICAST-CH based survey. *Child Abuse & Neglect*, 89(4), 87-98. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.01.002>
- Kutluana, Ö. & Şahan, G. (2021). Okul öncesi dönem çocukların eğitiminde babaların rolü: Nitel bir analiz. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 249-273. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1437220> sayfasından erişilmiştir.
- Lam, B. T. & Ducreux, E. (2013). Parental influence and academic achievement among middle school students: Parent perspective. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 23(5), 579-590. <https://doi:10.1080/10911359.2013.765823>
- Leeb, R. T., Paulozzi, L. J., Simon, T. R., Melanson, C. & Arias, T. (2008). *Child maltreatment surveillance; Uniform definitions for public health and recommended data elements, Version 1.0*. Atlanta (GA): Center for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control. <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/11493> sayfasından erişilmiştir.
- Leff, S. S. & Hoyle, R. H. (1995). Young athletes's perceptions of parental support and pressure. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(2), 187-203. <https://doi.org/10.1007/BF01537149>
- Lu, H., Nie, P. & Sousa-Poza, A. (2021). The effect of parental educational expectations on adolescent subjective well-being and the moderating role of perceived academic pressure: Longitudinal evidence for China. *Child Indicators Research*, 14, 117-137. <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09750-8>
- Mansell, W. (2011). Hidden tigers: Why do Chinese children do so well at school? *The Guardian Online News*. <https://www.theguardian.com/education/2011/feb/07/chinese-children-school-do-well> sayfasından erişilmiştir.

- McGuire, A. & Jackson, Y. (2018). A multilevel meta-analysis on academic achievement among maltreated youth. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 21, 450-465. <https://doi.org/10.1007/s10567-018-0265-6>
- MEB. (2022). LGS kapsamında yapılan merkezî sınav, sorunsuz bir şekilde tamamlandı. <https://www.meb.gov.tr/lgs-kapsaminda-yapilan-merkez-sinav-sorunsuz-bir-sekilde-tamamlandi/haber/26523/tr> sayfasından erişilmiştir.
- Meinck, F., Cluver, L. D., Boyes, M. E. & Loening-Voysey, H. (2016). Physical, emotional and sexual adolescent abuse victimisation in South Africa: Prevalence, incidence, perpetrators and locations. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 70(9), 910-916. <https://doi:10.1136/jech-2015-205860>
- Nisar, M., Ullah, S., Ali, M. & Alam, S. (2015). Juvenile delinquency: The influence of family, peer and economic factors on juvenile delinquents. *Scientia Agriculturae*, 9(1), 37-48. <https://doi.org/10.15192/PSCP.SA.2015.9.1.3748>
- Olive, M. F., Collins, C. & Levitt, P. (2007). *Child abuse and stress disorders*. NY: Chelsea House Publishers.
- Oltulu, M. (2019). Ortaokul öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının ebeveyn, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Oyoo, S., Mwaura, P., Kinai, T. & Mutua, J. (2020). Academic burnout and academic achievement among secondary school students in Kenya. *Education Research International*, 5, 1-6. <https://doi.org/10.1155/2020/5347828>
- Öncü, E., Kurt, A. Ö., Esenay, F. I. & Özer, F. (2012). Çalışan çocukların ailede istismarı. *Turkish Journal of Public Health*, 10(3), 128-140. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/calisan-cocuklarin-ailedeistismari/docview/1616599695/se-2> sayfasından erişilmiştir.
- Öngider, N. (2006). *Eveli ve boşanmış ailelerde algılanan ebeveyn kabul reddin çocuğun psikolojik uyumu üzerindeki etkileri*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- ÖSYM. (2022). 2022 YKS Sayısal Verileri. <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2022/YKS/sayisabilgiler18072022.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Özyürek, A. & Tezel-Şahin, F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/77248> sayfasından erişilmiştir.
- Paavilainen, E., Astedt-Kurki, P., Paunonen-Ilmonen, M. & Laippala, P. (2001). Risk factors of child maltreatment within the family: Towards a knowledgeable base of family nursing. *International Journal of Nursing Studies*, 38(3), 297-303. [https://doi:10.1016/s0020-7489\(00\)00074-2](https://doi:10.1016/s0020-7489(00)00074-2)
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve şiddet*. İstanbul: Derya Yayınları.

- Quach, A. S., Epstein, N. B., Riley, P. J., Falconier, M. K. & Fang, X. (2015). Effects of parental warmth and academic pressure on anxiety and depression symptoms in Chinese adolescents. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 106-116. <https://doi:10.1007/s10826-013-9818-y>
- Rafaiee, R., Mohseni, F. & Akbarian, N. (2021). Prevalence of child abuse and correlations with family factors among elementary school-aged children. *International Journal of High Risk Behaviors and Addiction*, 10(2), 1-7. <https://doi:10.5812/ijhrba.108823>
- Ritchwood, T. D., Carthron, D. & Decoster, J. (2015). The impact of perceived teacher and parental pressure on adolescents' study skills and reports of test anxiety. *Journal of Best Practices in Health Professions Diversity*, 8(1), 1006-1019. <https://www.jstor.org/stable/26554209> sayfasından erişilmiştir.
- Sarıkaya, M. (2019). *Çocuk yetiştirme değerlerine ilişkin ebeveyn ve ergen görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Shafi, S. (2020). *To determine the relationship between academic pressure and depression, stress and anxiety among adolescents*. (Yüksek Lisans Tezi). https://www.academia.edu/44666714/To_Determine_the_Relationship_Between_Academic_Pressure_and_Depression_Stress_and_Anxiety_Among_Adolescents_Researcher_Sarwat_Shafi sayfasından erişilmiştir.
- Sezer, Y. Ö. (2010). Ergenlerin kendilik algılarının anne baba tutumları ve bazı faktörlerle ilişkisi. *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/146277> sayfasından erişilmiştir.
- Shen, M. & French, D. C. (2024). Peer relationships and Chinese adolescents' academic achievement: Selection and influence. *American Educational Research Journal*, 61(1), 177-207. <https://doi.org/10.3102/00028312231208675>
- Spertus, I. L., Yehuda, R., Wong, C. M., Halligan, S. & Seremetis, S. V. (2003). Childhood emotional abuse and neglect as predictors of psychological and physical symptoms in women presenting to a primary care practice. *Child Abuse and Neglect*, 27(11), 1247-1258. <https://doi:10.1016/j.chiabu.2003.05.001>
- Stear, T., Gutierrez-Munoz, C., Sullivan, A. & Lewis, G. (2023). The association between academic pressure and adolescent mental health problems: A systematic review. *Journal of Affective Disorders*, 339, 302-317. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.07.028>
- Strathearn, L., Giannotti, M., Mills, R., Kisely, S. R., Najman, J. M. & Abajobir, A. (2020). Long-term cognitive, psychological, and health outcomes associated with child abuse and neglect. *Pediatrics*, 146(4), 1-17. <https://doi:10.1542/peds.2020-0438>

- Tan, J. B. & Yates, S. (2011). Academic expectations as sources of stress in Asian students. *Social Psychology of Education*, 14(3), 389–407. <https://doi.org/10.1007/s11218-010-9146-7>
- Tarafa, H., Mamaru, A. & Tesfaye, Y. (2021). Adolescents psychological distress and its association with parental psychological abuse and neglect among adolescents in Illu Abba Bor Zone, Southwest Ethiopia: A community based, cross-sectional study. *Health Science Journal*, 15(10), 1-9. <https://doi.org/10.36648/1791-810X.15.10.892i>
- Tekgöz-Obuz, A. (2019). Suça sürüklenen ve hakkında danışmanlık tedbir kararı verilen çocukların suça sürüklenme nedenleri: Nitel bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(67), 630-641. <https://doi:10.17719/jisr.2019.3750>
- Türkoğlu, B., Çeliköz, N. & Uslu, M. (2013). 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 54–71. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/06_bengi_turkoglu_nadir_celikoz_mustafa_uslu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- UNICEF. (2010). Türkiye’de Çocuk İstismar ve Aile İçi Şiddet Araştırması, UNICEF Raporu. <https://www.unicef.org/turkiye/raporlar/t%C3%BCrkiyede-%C3%A7ocuk-istismari-ve-aile-i%C3%A7i-%C5%9Fiddet-ara%C5%9Ffirmasi-%C3%B6zet-raporu-2010> sayfasından erişilmiştir.
- Üstündağ, A. (2022). Ebeveynlerin duygusal istismara yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bilinçlendirilmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 154-171. <https://doi.org/10.54600/igdirsosbilder.1067922>
- Viduoliene, E. (2019). Individual and family factors related to child’s potential physical and emotional abuse. *Public Security and Public Order*, 23, 144-153. <https://doi:10.13165/PSPO-19-23-11>
- Zimmer-Gembeck, M. J., Skinner, E. A., Scott, R. A., Ryan, K. M., Hawes, T., Gardner, A. A. & Duffy, A. L. (2023). Parental support and adolescents’ coping with academic stressors: A longitudinal study of parents’ influence beyond academic pressure and achievement. *J. Youth Adolescence* 52(12), 2464–2479. <https://doi.org/10.1007/s10964-023-01864-w>

Extended Summary

In some societies, academic success seen a prerequisite for entering a university, is considered a career determinant of a person. Sometimes parents can put pressure on their children in order for their children to be more successful (Gülbetekin and Tunç, 2022). For this reason, adolescents are often subjected to pressure by their parents to demonstrate academic success (Oyoo, Mwaura, Kinai and Mutua, 2020). At this point, the centralized examination systems belonging to the society in which adolescents live their lives may also lead to an increase in this pressure that they are subjected to by their parents. For example, adolescents living in far eastern countries such as China, India, Korea and

Japan may be subjected to severe pressure by their parents to perform well in the exams they take (Aggarwal et al., 2022; Fu, Ren and Liang, 2022; Kumar, 2014). Similarly, in Türkiye, there are competitive examination systems that shape the academic lives of adolescents and are applied to measure success between educational levels.

For their children to have a good life, parents sometimes exhibit controlling behaviors over their children. So, they even put pressure on their children in order for their children to be more successful (Gülbetekin and Tunç, 2022). The effects of these controlling behaviors exhibited by parents for their children to achieve academic success are named in different ways in the field literature such as academic pressure, parental pressure, parental expectations (Akhtar and Aziz, 2011; Kaynak, Sevgili-Koçak ve Kaynak, 2021; Kim, Kim and Min, 2012; Quach, Epstein, Riley, Falconier and Fang, 2015). In this study, the related concept was adopted as "parental academic achievement pressure" by remaining faithful to its name in the measurement tool used. Parental academic achievement pressure, which is associated with parents' exaggerated performance expectations and unsupportive feedback, includes the coercive behaviors and attitudes that parents exert on their children to achieve their high or unrealistic expectations (Kapıkıran, 2016; Leff and Hoyle, 1995). In this context, parental academic achievement pressure experienced due to negative parental behaviors within the body can sometimes be perceived as a stress factor by adolescents (Kulakow, Raufelder and Hoferichter, 2021). On the other hand, parental academic achievement pressure, which is perceived as a stressor for adolescents, suggests that adolescents may be subjected to psychological abuse by their parents to achieve academic success. The concept of psychological abuse may be related to parental academic achievement pressure due to behaviors of parents that intentionally cause the child to feel worthless and feel valuable only if they meet the needs of others (Leeb, Paulozzi, Simon, Melanson and Arias, 2008). Psychological abuse experiences, which are thought to be related to academic achievement pressure, have a pattern of behavior in the form of constant verbal attacks that can cause psychological destructiveness (Olive, Collins and Levitt, 2007). When the literature is examined, it is seen that the studies on parental academic achievement pressure are mostly associated with test anxiety (Kapıkıran, 2020; Ritchwood, Carthron and Decoster, 2015). On the other hand, it is noteworthy that psychological abuse is studied intensively about the psychological and behavioral effects of an individual in the life process (Kisely et al., 2018; Strathearn et al., 2020). At this point, there is no study on the relationship between parental academic achievement pressure and psychological abuse in the relevant literature. Based on this gap in the literature, this study aimed to examine the relationship between perceived parental achievement pressure and psychological abuse.

In this study, in which the relationships between the academic achievement pressure perceived by adolescents from their parents and psychological abuse were examined, correlational survey model,

one of the quantitative research methods, was used. The study group of the study consisted of 717 adolescents between the ages of 14 and 19 continuing their high school education throughout Türkiye. The data were collected using the "Perceived Parental Academic Achievement Pressure Scale" (Kaynak et al., 2021), "Psychological Abuse Scale" (Arslan, 2015) and as well the "Demographic Information Form" prepared by the researcher. As a result of the analyzes, it was found that the data obtained from the sub-dimensions of the data collection tools used in the research did not show a normal range. Because of out of the normal range of the data, the necessary analyses were carried out using nonparametric tests.

In the study, it was found that excessively high expectation scores from the sub-dimension of academic achievement pressure showed a significant difference in favor of male adolescents. Similarly, because of examining the perception levels of psychological abuse of adolescents according to their gender, it was obtained that the intimidation/humiliation scores from the psychological abuse subdimensions differed significantly in favor of male adolescents. As a result of the research, a positive, low-level significant relationship was found between the level of restriction perception of adolescents and the number of siblings. While there was a low level of negative relationship between the perception of refusal to react emotionally and the number of siblings, a low level of positive significant relationship was found between the perception of corruption and the perception of isolation and the number of siblings. The results of the analysis of whether there is a significant relationship between parental academic achievement pressure perceived by adolescents from their parents and psychological abuse are as follows:

- There is a moderate, positive, and significant relationship between adolescents' scores from the psychological pressure sub-dimension, one of the dimensions of the perceived parental achievement pressure scale, and their scores from the intimidation/humiliation sub-dimension and isolation, one of the subdimensions of the psychological abuse scale.
- There is a moderate, negative, and significant relationship between adolescents' scores on the psychological pressure subdimension of the perceived parental achievement pressure scale and their scores on the refusal to respond emotionally subdimension of the psychological abuse scale.
- There is a moderate positive and significant relationship between the scores that adolescents receive from the restriction sub-dimension, which is one of the dimensions of the perceived parental achievement pressure scale, and the scores they receive from the intimidation/humiliation, emotional rejection, isolation dimension sub-dimensions of the psychological abuse scale.

To prevent the psychological abuse experiences that adolescents are subjected to in order to demonstrate academic success, it is important to provide psychological support to families and adolescents by guidance services by making arrangements in the national education system.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazarın yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir. İkinci yazar araştırmaya danışman olarak katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrencilere teşekkürlerimizi takdim ederiz.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulunun 20.05.2021 tarih ve 14.06.2021, 72 sayılı onayı ile yürütölmüştür.